

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om St. Hans Kloster i Odense.

Et Indbydelsesskrift

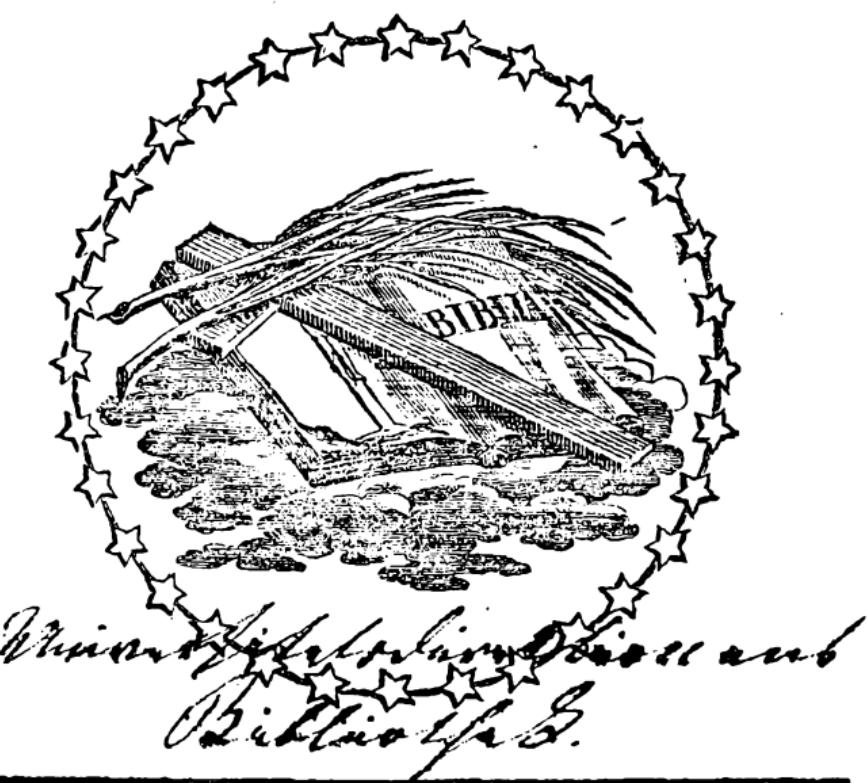
til

den offentlige Examen i Odense Cathedralskole.

---

af

C. Paludan-Müller,
Cand. Theolog. og Adjunct.

Odense.

Trykt hos S. Hempel.

1831.

I n d l e d n i n g.

et Almindelige om Johanniterne i Danmark og deres Be-
elser her har Daugaard samlet; ¹⁾ jeg vil derfor blot
sie nogle bemærkninger. Det første spør til Klosterne
denne Orden findes hos Pontoppidan ²⁾, som fortæller,
St. Hans Kloster i Viborg blev anlagt År 1160. Ho-
jt for alle disse Klosterne her i Landet var Antvorskov, hvor
øren for Prioratet Dacia havde sit Sæde ³⁾. Foruden
: nævnes 6 Klosterne af denne Orden: Viborg, Ribe,
sens, Dueholm paa Mors, Odense og Lund. Merkeligt
et, at intet af disse Klosteres Stiftelsestid (Viborg og
vorskov undtagne) kan bestemt angives. Denne Usikker-
hed visindok neppe sin Grund alene i vore Efterretningers

¹⁾ Klosterhistorie Pag. 13 o. f.

²⁾ An. I. 392, Suhm 7 Pag. 78.

³⁾ Til den tydse Tunge herte Prioraterne Tydsland, Ungern,
Böhmen, Danmark og Capitular:Valsenet Brandenburg. Det
giver en urigtig forestilling, naar Daugaard Pag. 14 siger, at
det tydse Sprog blev 1428 indsat til et Stor:Valley. Det bur-
de hedde, at da blev indsat en Stor: Valley (Grand - Bailli),
som skulle have opsynet med de til den tydse Tunge hørende
Priorater og Commenderier.

Ufuldkommenhed. St. Hans Kloster i Odense var idetmøste saa betydeligt, at det vilde være besynderligt, om d. Stiftelse ikke var bemærket, dersom den virkelig funder gives. St. Johannes af Jerusalem's Orden var, fren nogen af de andre her i Landet værende Munkordner, et øste i et bestemt Niemeed organiseret Selskab. Alle de øst Klosterne var aldeles selvstændige Stiftelser, og naar de hørte til en vis Orden, da var det kun forsaavidt Munklevede efter denne eller hin Ordens Regler. Den Forbinse, man finder mellem de andre Klosterne, er en ganske an- end den, hvori Johanniter-Klosterne i hele Europa stode: Ordenen selv: de var — eller skulde idetmindste kun være Dele af det store Hele. Kloster gods i Almindelighed tilhørte et eller andet bestemt Kloster. Saaledes tilhørte Sorø Klosters Gods ikkun dette Kloster, ikke Cistercienser-Ordenen. derledes var det med Johanniter-Ordenen. Gaver, skjænkedes et Kloster af denne Orden, vare ikke Gaver til enkelte Kloster, men til selve Ordenen⁴⁾. Det var da natligt, at denne erholdt en Mængde adspredte Besiddelser, eftersom dens til Tidens Land saa fortræffeligt svarer Bestemmelse og dens store Privilegier bevægede formfolk til at betænke den med Gaver. I Almindelighed var ikke let Nogen skjænke Gods til et af de andre Klosterne, han ikke stod i en nærmere Forbindelse netop med dette ster; altsaa vilde de almindelige Konventer erholde de Gaver netop i den Egn, hvori de laae⁵⁾; men dette var og kunde ifølge det ovenanførte ikke være, tilfældet

⁴⁾ Her er naturligvis ikke Talen om de Misbrug, som findesnege sig.

⁵⁾ Erhvervelse ved andre Midler, f. Ex. Kjøb, Magekif kommer her ikke i Betragning.

hanniter-Klosterne. Ordenen kunde endog meget let erholde
sig i et Land, hvor den aldeles ingen Klosterer havde.
I at bestyre disse adspredte Ejendomme, som ikke ved Om-
tning kunde henlægges til en større Besiddelse, sendtes en-
te Forvaltere, som vel ikke kunne have henhørt til Ordenens
gøre Personale. Disse bare Ordensdragten og levede ef-
ordenens almindelige (St. Augustins) Regler. De
satte da meget let af Folket kunne ansees for et eget Kon-
tit, og jo længere Afstanden var fra Ordenens fælleds Re-
ring, jo videre altsaa deres Fuldmagter maatte være, desto
mere maatte de fremtræde som et selvstændigt Sam-
id. De byggede sig Kapeller til deres Gudstjeneste eller
skaffede sig en eller anden Sognekirke; og nu kunde det
ikke være andet, end at de af Folket maatte sættes i Klas-
med de andre Munkesamfund. Jo mere de fremtraadte
i selvstændige Konventer, desio større maatte ogsaa
es Indflydelse paa Folket blive. Efter at den første En-
thusiasme for Ordenens Piemeed var kjølnet, især efterat
i havde forladt Palæstina, vilde ikke let Nogen i fjerne
nde have betænkt den med Gaver, dersom ikke de samme
nstændigheder, der favoriserede Munkevæsenet i Almindelig-
, vare komne de enkelte Johanniter-Klostere tilgode. For-
det blev saaledes det modsatte af hvad det havde været i
gyndelsen. Ved Kjøb og Salg, ved Mageskifte, Sjælemes-
, som maatte ansees som Tjeneste af det enkelte Klosters
unke, ikke af den hele Orden, ved at optage Verdslige i
es Samfund (Donater), og paa andre Maader samledes
betydelige Besiddelser til de enkelte Konventer. Paa denne
aade troer jeg, at de saakaldte Lydighedsbrødre (fratres
edientiae), der omtales ved denne Orden, ere fremkomne ⁶⁾,

⁶⁾ Helyots Ridder- og Munkordnernes Historie III. Cap. 12. Ver-
tot i hans Dissertation sur le Gouvernement de l'ordre de Malte

og flere Omstændigheder vise, at de danske Johanniter-Klostre have været beboede af saadanne Lydighedsbrødre. Der intet Spoer til, at disse Klosteres Beboere have været Medlemmer af den egentlige Ordens tre Klasser: Riddere, Præster og tjenende Brødre. De betragtes bestandig som Munke, der gjøres ingen Forskjel paa dem og andre almindelige Munk. Naar Daugaard mener, at idet mindste Antvorskov harit Beboere af Ordenens tre Klasser, og at Prioren var Ridder, da veed jeg ikke, hvorpaa han grunder denne Menighed; thi det Diplom, han anfører efter Suhm og Pontoppidan viser ikkun, at en Udlænding har været Prior i Antvorskov; men der tales aldeles intet om, til hvilken Klasse han hørte. Münster mener ogsaa, at der ikke har været Riddere her Landet⁸⁾, og naar han siger, at disse Munk have været Ordenspræster, da har han vistnok Ret; thi Lydighedsbroder

i 4de Tome af Ordenens Historie. Denne fremstilling Lydighedsbrødrene Oprindelse stemmer fuldkommen med du Cange siger om Obedientia et Obedientiarii. See Pag. 1264. — „obedientiae vero præsertim dictæ cellæ, præsitudinæ (i Supplementerne til du Cange gjøres opmærksom på Forskjelligheden af cellæ og præposituræ) et grangiae, a monachis dependentes, quod monachi ab abbate illuc mitterentur ut earum curam gererent. Hvad her er sagt om enkelte Kloster og deres Dependentier, gjelder efter min Mening om hele Johanniter-Ordnenen. Videre: „ab istis obedientiariis originem duxere prioratus rurales. Cum enim interdam plures ad eam obedientiam procurandam mitti necesse esset, monachi obedientiarii subinde capellas et ecclesiolas sibi construxere, quo in sacrum peragerent officium et monastica munia obirent, quod præerat qui ab abbe prior dicebatur“ — „In vicinu et vestitu tonsura a communi constitutione non recedant. See også Léon de Trevoux VI. Pag. 532 f.

⁷⁾ Daug. Klosterhist. 275. Pontop. An. Ecc. D. II. Pag. 101-104. Suhm XI. Pag. 670.

⁸⁾ Reform. Hist. I. 110.

udgjorde en Underafdeling af Præsternes Klasse. De øvige Johanniter-Klostres Beboere omtales ikke som simple munke. Dernæst er det aabenbart, at disse Klosterer ikke have været Kommenderier i den Forstand, som den egentlige Ordens modser. Vel kunde deres Forstandere sig i latiniske Documenter (dog ikke stedse) Kommendatorer; men det har kun været Titel. Ligesom Lydighedsbrodrerne nøde godt af Ordenens mindelige Privilegier, have de sandsynligvis ogsaa betjent af de i Ordenen brugelige Benævnelser. At de danske Johanniter-Klostere ikke have været Kommenderier i egentlig Forstand, viser den Omstændighed, at Priorerne valgtes ⁹⁾, at disse Poster ikke besattes ifølge Unciennitet eller af Ordens Overhød; thi at Kong Christian den Første ansøgte Denmarksmeesteren om Bekræftelse paa Jep Mortensens Valg, kan, at Prioren i Antvorskov maatte stadfæstes i sin Overhød af Ordenen. Ved de andre Klosterer findes ikke ang dette iagttaget. Jeg troer derfor, at disse Priorer ikke have været Capitular- eller Conventional-Priorer, men i simple Forstandere ¹⁰⁾. Maa ikke kunde man antage, en enkelt af dem har været Medlem af Præsternes Klasse; mindst kunde nogle af Priorerne i St. Hans i Odense prior og Præst¹¹⁾; dog kan man intet sikkert slutte deraf; thi har rimeligvis kun Hensyn til, at St. Hans Kirke var en gnekirke, og Priorerne i saadanne Obedientiæ, som besørget Gudstjenesten i en Sognekirke, kaldtes med det angivne on ¹²⁾). Disse Klosterer have altsaa staet i et Slags usforhold til Ordenen, der maa have været saameget løs, jo ferner de vare fra Rhodus. At Forbindelsen har

⁹⁾ Pontop. An. II. Pag. 637 og 639.

¹⁰⁾ See du Cange p. a. St.

¹¹⁾ See Trevoux paa a. St.

været svag, sees af de Paamindelser, de undertiden fik fra ~~L~~
densmesteren ¹²⁾). Æ det Hele har vi snok disse Klosteres Forhold til Ordenen ikke været usiagtigt ordnet, og deres successive Oprindelse forklarer det ret godt. Havde Lydighedsbydrerne fra Begyndelsen været en saadan Afsdeling af Ordenens Personale, som de 3 bekjendte Klasser, havde sikkert den Forhold været usiagtigt bestemt. Nu finder man ikun enke adspredte Bestemmelser, og anderledes kunde det ifølge den Oprindelse ikke være. Det ovenfor anførte Document viser at Afgiften ikke har været erlagt regelmæssigt ¹³⁾). Øv hovedet beroede vi snok de danske Klosteres Forhold til Ordenen paa mange tilfældige Omstændigheder, saa at det neppe kan stemt kan angives. Æ mange Tilfælde vilde vi snok Ordenens almindelige Historie give megen Oplysning. Jeg vil blot føre eet Exempel herpaa. Af vore danske Historiestrivers vi, at der i Året 1463 foretages en Revision ved de danske Klosterer ¹⁴⁾, og fort efter ordnede Stormesteren Petrus Ramundus adskillige af deres indre Anliggender. ¹⁵⁾) Da trædes nemlig Alhodus af Muhamed den Anden. Stormester Peter Raymund Zacosta (1461-1467) samlede da alle Ordenens Midler, for at gjøre kraftig Modstand, og derfor var det sikkert, at Johan de Corduna sendtes hertil, for at in-

¹²⁾ Suhm XIII. Pag. 177. Vertot II. Pag. 571. Her findes Document, som Suhm omtaler. Det var den berømte Ordensmester Deodatus Gozon, Extinctor draconis, der udstedte

¹³⁾ Afgiften af Prioratus Dacie omtales ved Årene 1447 (Pis. II. Pag. 597) 1434, 1446 og 1516 (Maanedsskrift for teratur 3die Årg. 7de Heste Pag. 35. Det der anførte ~~V~~ har jeg desværre ikke funnet erholde her).

¹⁴⁾ Pont. II. Pag. 631.

¹⁵⁾ Samme st. Pag. 637.

ænke de danske Klosteres Udgifter saameget muligt, og ders
i sætte dem i stand til at bidrage saameget mere til Ordes
is Forsvar. Af Stormesterens Brev seer man ogsaa, at
i da endnu ikke var afgaaret til Rom, hvor det almindelige
dens=Capitel dengang holdtes ¹⁶⁾).

St. Hans Kloster i Odense.

I.

Om Klosterets Navn og Oprindelse.

Montoppidan beretter ¹⁷⁾), at dette Kloster har baaret St. Michael's Navn og at dets Munke have ført St. Michaels Nallede i deres Vaaben. Det Folgende vil ogsaa vise, Klosteret har været kaldet baade St. Michaels og St. Hanses. Enten maa man da antage, at det har været viet til to Patroner, som saamange andre Klostere, er, hvad jeg finder rimeligere, at Kirken har været viet til St. Michael, og at Klosteret har antaget dette navn, da det kom i Besiddelse af denne Sognekirke; men efterhaanden St. Hanses Navn har fortrængt hiint, da det var mere betegnende, idet det tilkjendegav den, hvortil Klosteret hørte.

Dersom den i Indledningen fremsatte Mening er rigtig, kan der ikke være Spørgsmaal om, naar og af hvem Klosteret er stiftet. Som Kloster har det ikke haft nogen

¹⁶⁾ Vertot. II, 262.

¹⁷⁾ Theatrum Daniæ. Pag. 155.

bestemt Stifter eller noget bestemt Stiftelsesaar. Denne maa paa en eller anden Maade være kommen i Besiddelse af enkelte Eiendomme i Fyen; men først efterhaand ere dens Forvaltere paa disse Godser fremtraadte som selvstændigt Convent, der ved egen Virksomhed har samde øvrige Besiddelser.

Spørgsmaalet bliver nu: naar fremtræder da dette Convent? Daugaard¹⁸⁾) angiver efter Pontoppidan¹⁹⁾, Suhm²⁰⁾ og Thorkelin²¹⁾ Aar 1247, hv der omtales en Prior Otte eller Offe Grip, der stiftede Skole, og vist er det, at dette er det tidligste Spoer et Johanniter-Kloster i Odense²²⁾; men jeg twivler paa,

¹⁸⁾ Kloft. Pag. 301.

¹⁹⁾ Annal. Eccl. D. I. Pag. 663.

²⁰⁾ D. H. X. Pag. 86.

²¹⁾ I. Pag. 157.

²²⁾ Da dette Document er af Vigtighed, og, dersom det rig hensættes til 1247, vilde være af Interesse ogsaa for Danmarks Culturnistorie, vil jeg her afaarive det saaledes, si det findes hos Pontoppidan paa det anførte Sted.

Omnibus presens scriptum cernentibus, frater Offo Grip, Pr apud sanctum Michaelm Ottonie, salutem in Domino. Nover universi presentes et futuri, me et fratres mei conventus a ver rabilis viro, Domino fratre Jacob Gripp, Priore Ottoniense, consilio et consensu sui capituli scolas particulares habere, n ex jure, sed pro bono pacis et concordiae mero favore gra specialis, sub conditionibus infra scriptis, utque scolares in n stris scolis etatem seu etatis annum ultra annum quindecim habentes, non recipiamus vel recipi faciamus, nec ibidem pertinere faciamus parochianorum pueros apud sanctum Albanum, s dictorum Prioris et capituli non recipiamus voluntate et licen speciali, nec cum scolaribus nostris, quos receperimus, et ut perfertur habuerimus, choreas et ludos carnisperniales publice .

angivne Aarstal er rigtigt, og tænker at bevise, at nedenunder anførte Document bør henføres til Aaret 47.

Deels er det i og for sig ikke rimeligt, at Urolighederne i Aaret 1247, da Odense blev ødelagt i Krigen mellem Christian og Abel, skulde tillade at tænke paa en Skoles Oprindelse; deels vilde det og være besynderligt, om St. Anns Convent, der her optræder som et fuldkomment Kloster, slet ikke skulde være omtalt før. Er min Mening Klosterets successive Oprindelse rigtig, maa dette Convent have foretaget sig mange Handlinger, inden det funde intræde som selvstændigt, og det er ikke rimeligt, at ele's intet Minde om disse tidlige Forhandlinger skulde være opbevaret. Endeligt er det heller ikke troeligt, at Nudsbrødrene i Odense allerede dengang havde faaet udefensende Privilegium paa at holde Skole, saa at en ciel Tilladelse af dem var nødvendig for Prioren til St. Anns for at oprette en saadan. Dette Privilegium maatte henføres til et endnu tidligere Aar, og vist er det dog, en Skole først blev oprettet under Bisshop Johannes

ciamus celebrare. si vero supra dictæ conditiones per nos, quod absit, voluntarie presumtuose vel scienter fuerint violate, extunc dictorum Prioris et capituli privilegia, jam in hac parte obtenta, in suis vigore et robore permaneant semper salva; in cuius rei testimonium sigillum meum una cum sigillo venerabilis patris, fratris Jacobi, Abbatis Monasterii de insula Dei, et providorum virorum Andree Ivari, armigeri, et Johannis Mulle, proconsulis Ottoniensis presentibus est appensum. Anno Domini MCCXLVII Profesto purificationis virginis gloriose.

imellemlænne Aarene 1271 og 1286 ²³⁾). Sandsynligere det, at Tilladelsen grunder sig paa senere Privilegier, si Knudsbrødre maaskee erhvervede sig med Hensyn til Indgreb i deres Rettigheder, hvilke Bisopperne og andre Klosterne i Odense tillode sig ²⁴⁾).

Historiestriverne selv ere meget uenige angaaende de Documents Aar. Pontoppidan, Suhm, Thorkelin efter dem Daugaard henfører det til 1247; men Pontop dan ²⁵⁾ omtaler selv ved Aar 1447 Oprettelsen af Skole ved St. Michaels i Odense, som man ikke kan tvivle om at være den under 1247 anførte; og paa et andet Sted ²⁶⁾ siger han, at Prior til St. Hans, Odense Grib stiftede en Skole 1447. Her henfører han det samme Factum til 1247 og 1447. Jeg kan kun forklare mig over denne Forvirring saaledes, at han enten selv har seet Documentet og læst Aarstallet 1247, eller benyttet sig af Afskrift, som har havt dette Aarstal; men i andre Kilder til sine Annaler har han fundet Oprettelsen af en Skole ved St. Michaels Kloster omtalt ved Aar 1447 ²⁷⁾,

²³⁾ Langebek Script. Rer. Dan. VII. Pag. 224. Pontoppidan henfører det endog til Bisop Gisico. An. E. D. I, Pag. 758.

²⁴⁾ Saaledes blev Skolen 1308 flyttet til Frue Kirkegaard: Pontop. An. II. Pag. 97.

²⁵⁾ An. II. Pag. 597.

²⁶⁾ An. II. Pag. 257.

²⁷⁾ Maaskee har han her kun fundet enkelte Noder; thi derselv hele Documentet havde været indført, vilde Forvirringen vistnu have været alt for paafaldende til at kunne oversees. Den som henfører Documentet til 1447, kan ikke tillægge det den Vigtighed, som det vilde have, dersom det henførtes til 1247 og det er da rimeligt, at det kun omtales i en Note.

da ikke bemærket, at denne Skole er den samme, som han selv har omtalt ved 1247. Hvidtsfeldt henfører cumentet til 1447²⁸⁾) Han anfører det vel ikke heelt, i omtaler det saaledes, at der aldeles ingen Twivl kan være om, at det er det samme Document²⁹⁾). Det er vist, at han og de Forfattere, hvoraf Pontoppidan taget de to Efterretninger An. II. Pag. 237 og 595, har læst 1447. Naar dertil kommer, at det ogsaa af Østerets Archiv er vist, at en Offe Grib var Prior i St. Michaels Kloster Aar 1449³⁰⁾), saa synes der ikke at være Twivl om, at det rette Aarstal er 1447, især da man betænker, hvor let Feiltagelsen kan være steet. Kan man sig Tallet 1447 skrevet m. c. d. xlviij eller C.D.X.LVII, da vil Enhver, som ejender til Diplomer, se, at d eller D meget let kunde, dersom det var uhygigt skrevet eller forandret ved Elde, læses c eller C. Det kom da til at staae m c c x l v i j eller MCCXLVII. d. 1247. Mærlig er det, at Hvidtsfeld og Pontoppidans Kilder — altsaa de ældre Forfattere — have læst 47; de yngere derimod 1247. Man skulle troe, at i omtalte Forandring i Documentet maa være foregaaet Tidsrummet mellem Hvidtsfeldt og Pontoppidan. Der-

²⁸⁾ Tom 3. Pag. 684. Quart Udg.

²⁹⁾ Alle Navnene (paa Priorens til St. Knuds Kloster nær) og de andre Omstændigheder ere gaafse de samme. Ogsaa Thom. Br. Bircheroed (Manuscript) siger, at Otto Grib var Prior i St. Hans 1447.

³⁰⁾ See nedenfor ved dette Aar.

til kommer, at Suhm udtrykkelig stætter sig paa Pont pidans Autoritet, Daugaard paa begges; og at det alt egentlig er Pontoppidan, man har med at gjøre ³¹⁾).

Men endnu er der en Vankelighed at overvinde: F virringen i Navnene. Prioren til St. Michaels kaf hos Pontoppidan i Documentet selv Offo Grib, paa andre Steder Otthe Grib og Offo Geil eller Heil ³²⁾. Hvidtfeld kalder ham Otthe Grib, og et Document i R sterets Archiv viser, at en Offe Grib var Prior 144 Uenigheden om Fornavnet beviser ingenlunde, at her ta om forskellige Personer. Enhver, som har seet Documenter fra den Tid, veed hvor let Bogstaver som t og f kan forvegles. Men er ogsaa Offo Geil eller Heil den samme som Offe Grib? Geil eller Heil kan kun være en Feil gelse. Pontoppidan kalder selv den Prior, som 1447 stiftede en Skole i Odense, Otto Grib ³³⁾). Der kan dog saa ingen Tvivl være om, at det er den samme Prior han omtaler An. II. Pag. 597. Da nu Hvidtfeld hed Otthe Grib, og det omtalte Archiv-Document Offe Grib maa Grib antages for det rette Navn. Man maa enten antage, at Documentet bør henføres til 1447, eller dog, at der have været to Priorer af eens Navn, som begge have stiftet Skoler, hvilken Omstændighed allene maa

³¹⁾ Therkelin har maaskee ladet sig lede af Suhm og Pontoppidan hos ham mangler endog flere Ord i Documentet.

³²⁾ Ogsaa Daugaard. Pag. 501. antager, at det er den samme Person.

³³⁾ An. E. D. II. Pag. 257. Dette viser ogsaa, at Pontoppidan har disse Efterretninger fra forskellige Kilder.

ække Twivl om Narstallets Rigtighed. Denne Unsighed hos Pontoppidan gjør Twivl om de andre Navnes rigtighed tilladelig. Prioren til St. Knuds (Prior Ottiensis) taltes i Documentet Jacob Gripp; men denior, som 1447 tillod Prioren i St. Hans at holde Skole, des baade af Pontoppidan selv³⁴⁾) og Hvidtfeldt Jacob ed eller Geed. Jeg troer dog ikke, at denne Omstændhed kan omstøde min Mening. Paa begge Steder ere navnene de samme, og at Geed kunde læses Gripp, er mere usandsynligt, end at Grib kunde læses Geil eller il. Da det nu er vist³⁵⁾), at der paa den Tid var en ior i St. Knuds Kloster af det Navn Jacob Geed etc), som tog sig meget af St. Albani Skoles Opkomst, da denne sidste Omstændighed stemmer godt med den hyggelighed for Klosterets Privilegier i saa Henseende, i Documentet rober: saa er ogsaa dette Navn en Bevkelse for min Mening. De evrige Navne ere alle de nme, som Hvidtfeld har. Skulde ikke den Johannes Mule, som 1467 var Borgmester (consul) i Odense³⁶⁾), re den samme, der som Raadmand (proconsul) har derskrevet det tidt omtalte Document? Det passede get godt, at han 1447 var Raadmand og 1467 Bor- nester.³⁷⁾ Denne Overeensstemmelse af Navnene

³⁴⁾ Pont. An. II. Pag. 597.

³⁵⁾ Langeb. SS. RR. DD. VII. Pag. 255.

³⁶⁾ Pont. An. II. Pag. 639.

³⁷⁾ Eller maafee var det snarere den Johannes Mule, „Proconsul Ottoniae“ som døde 1459. See Tillægget til Myrupps og Aabildgaards antiquariske Reise i Narhuus Stift.

er saa stor, at den, uagtet den Forstjellighed, som og finder Sted, dog vilde være paafaldende, dersom det er Aarstal ikke skulde være 1447; og saaledes tjener den i mindste til at bestyrke det, som andre Grunde gjøre høist sandsynligt. ³⁸⁾)

Naar man ifølge disse Grunde henfører det omst Document til Aar 1447, findes det første Spoer til hanmiterne i Odense i et Document, som Urias Jac Commender, producerede Aar 1410: het er en Aar 15 af Odense Magistrat meddeelt Tilladelse paa Fægan Halykken for St. Hans Brødres Kreaturer. Dog er

³⁸⁾ Jeg har været saa vidtloftig i Prøvelsen af dette Document at jeg bør gjøre en Undskyldning derfor. Da jeg maatte i sige Autoriteter som Pontoppidan, Suhm og Thorkelin, træ jeg at burde gjøre noigtigt Negiskab for de Grunde, der stemte min Menig. Sagen selv er desuden ikke uden Interesse for Danmarks Culturhistorie. Det vilde være en ret kælig Omstændighed, dersom der virkelig allerede i Aaret var en offentlig Skole i Odense.

Efter at dette var skrevet, er mig fra en aldeles paasik Haand meddeelt en Afskrift af en Copie af det omtalte Document, skrevet af Langebek. Hans befjendte Noigtighed er vistnok hans Copie samme Gyldighed, som Originalen. Enne Afskrift bestyrker paa det fuldkomneste alle de i det Foresta de fremsatte Formodninger. Jeg vil her tilføje de vigt Varianter. Prioren til St. Michaels kaldes Offo Gripp, som i Doc. hos Pontop. Offo Grib. Det er ikke umærket at Efternavnet her frives netop saaledes, som den anden P. Navn hos Pont. Prioren til St. Knuds hedder Jacob C. Istedetfor mero favore, nec non favore. Efter „permanere amus“ staar Punktum. Istedetfor „sive dictorium Prioris v. Hedder det: sine dict. P. carnisperniales hos Pontop., he. Her carnispriviales. Aarstallet er aldeles tydeligt MCDXLI. Langebek's Copie er overskrevet: Ex cod. chartac. Upsal 1

af endnu ingenlunde klart, om det henværende Joha-
er Personale allerede dengang har været et selvstændigt
nvent.

II.

Om Klosterets Ejendomme og dets Ophævelse.

I det følgende skal jeg vise, hvorledes Klosteret efterhaan-
i kom i Besiddelse af de store Ejendomme, det havde,
det blev sækulariseret. Den største Deel af disse Ef-
retninger skylder jeg Hr. Prof. Vedel-Simonsens God-
s. Han undersøgte i Aaret 1811 Klosterets Archiv,
n da endnu fandtes paa Slottet her i Byen. Senere
den største Deel af disse Documenter, formodentlig ved
øtninger, forkommen, saa at nu ikun 7 Stykker ere
bage. Disse har jeg undersøgt; men Resten var allere-
forsvunden inden jeg kom hertil Byen. Det var natur-
viis min Pligt, at afbenytte Hr. Professorens mig med
rste Beredvillighed meddelelte Excerpter. Jeg bekla-
:, at Hr. Prof. ikun har noteret Hovedindholdet af
Documenterne. Hans øvrige Arbeider tillode ham ikke
igang at afskrive dem, og han funde naturligviis ikke
møde, at den største Deel af dem skulde aldeles forsvin-
. Naar i det følgende ingen anden Hjemmel udtrykkelig
angiven, hidrører de anførte Facta fra denne Kilde.

Aar 1329 stjødebe Ekart Rallonis al sin Elendom
 Brylle og Bryllefang til St. Hans Kloster. Her er
 saa det første bestemte Spoer til et selvstændigt Johanni-
 Kloster i Odense. 1390 legerede Astrid Buße, en
 landst Adelsmand, som havde klostergivet sig i St. Han-
 noget Gods i Villestofte til Dominicanerklosteret i Od-
 se³⁹⁾). Documentet er understrevet af Helle, Commis-
 dator i St. Hans. 1410 producerede Urias Jacobi, Com-
 mender, det forhen omtalte Brev. 1415 stjønkede M-
 thias Jensen i Odense 5 Acre ved Snestrup til Johanni-
 Evangelistes Alter i St. Michaels Kirke. 1418 pantsat
 Otte Fengfyhr en Gaard i Snestrup til Prior Urias
 1427 stjønkede Ditlev Skinkel og hans Modter 2 Gaa-
 rds i Andebølle, 1 i Gadsbølle, 1 i Skovby, 2 i Rynke-
 bølle, 2 i Hiadstrup, 1 i Orritslev og 1 i Ekelund til et Vikar-
 ved hellig Korses Alter i St. Michaels Kirke. Samme
 Aar tilstod Ditlev Skinkel Forstanderen i St. Hans, M-
 ster Jacob, saa megen Afgift og Rente af sit Gods i Eg-
 se, som den Gaard i Orritslev og de to i Hiadstrup, hvil-
 han og hans Modter havde stjønket Klosteret til et Vikar-
 kunde udgjøre, da de for Tiden vare pantsatte. 1436
 stjønkede Børn Olussen, Ridder, Alt sit Gods i To-
 i Liungby Sogn (Lumby Torup) til det St. Andreæ Al-
 ter, som han havde stiftet i det af ham selv opbygte Capel
 i St. Michaels' Kirke, for Messer til Dronning Margre-
 tes, sin egen og sin Families Sjelefrelse. 1456 stjø-

³⁹⁾ Pont. An. II, pag. 257. Bloch fynske G. h. pag. 1.
 Suhr 14. pag. 264.

geborg Christens Datter, Predbion Podebuskes Enke, osteret to Gaarde i Ræthinge (maaskee Ringe i Næraa vogn). 1457 tog Prior Niels Laughaevd paa en Kloster- tilhørende Gaard i Pedersstrup. 1440 udstedte Prior sper Nielsen en Erklæring om Rettighed til Olden for osterets Gaard i Fraude. 1445 udvirkede Jacob immendantor et Bytingsvidne paa flere adstadige Mænds klæring, at Strædet Østen for Kirken hørte Klosteret ikke Byen til. 1449 stjødede Anders Lyrt til Øffe ib⁴⁰), Commender, en Jord og en Skov Nordvest Odense, faldet Ulsekylsrud (?). 1451 solgte Høveds- nden paa Hindsgavl, Eggert Frille, til Broder Erik elsen af St. Hans paa Klosterets Begne en Gaard i ethinge (Ringe) i Skamherred. 1455 stjænkede Sty nsen af Causlund Klosteret et Byggested i Skalbjerg. 1456 pantsatte Robert Nielsen i Odense 2 Acre i Pleyhelsen for 24 rhinste Gylden. 1460 stjødede Johan ornsen en Gaard Vesten for Adelgaden til Jep Morten-, Commender. 1461 var Hans Juul Prior, til hvem s Mathiesen stjødede en Gaard i Villestofte. 1462 ddede Elsebe Henningsdatter, Geert Brystes Enke, en gaard, Syd for St. Hans Kirkegaard, samt en anden lunslev til Jep Mortensen. S. A. stjødede hun en gaard i Dalby til den Messe, hun havde stiftet i St. Michaelis Kirke i Odense⁴¹) S. A. stjænkede hun en gaard paa Hindsholm til St. Dorotheæ Alter i samme

⁴⁰) See ovenfor.

⁴¹) See om hende i Vedel: Simonsens Borgruiner I. Pag. 27.

Kirke⁴²⁾). 1463 skjødede Jørgen Urne til Jep Mortsen, Commender, 2 Gaarde i Birkinge. 1465 ma-
stifte Provst Carl Rennov til Peder Fredriksen, Com-
mender, Alshyffen⁴³⁾ mod to Gaarde i Birkinge, Gron-
gaard i Gjesterlev Sogn og en Gaard i Gjesterlev⁴⁴⁾.
1467 stadførstede Hilleborg Ottessdatter⁴⁴⁾ sin af-
Mands, Knud Henriksens (Gyldestjernes) Gavebrer
Klosteret paa Gaarde i Kosterlev, Gamby, Fadersbs
Haderslev, Morud, Særslev, Himerslev, Eilby, V-
linge, samt Brendstrupgaard. 1469 mageskiftede Com-
ment Thomsen af Rørbek, Væbner, til Knud Torstens
Prior til St. Hans, 3 Gaarde og et Boel i Daugst
mod en Gaard i Ullerslev⁴⁵⁾). 1470 meddelelte Ha-
Haak af Odense Klosteret Folgebrev paa en Humleha-
Vesten for Byen ved Piledæmningen. S. A. gav Com-
ment Thomsen „af Baben“ (Væbner) atter Klosteret
Skjøde paa de tre Gaarde og det ene Boel i Daugst
imod en Gaard i Ullerslev⁴⁶⁾). 1471 pantsatte Cla-
Borger i Odense, til Klosteret en Jord i Medellyffen for 1
Mark danske Penge. S. A. skjænkede Jes Jepsen
Odense til St. Annæ Altar i St. Hans Kirkes sondre
apel, samt til Knud Torstenson Prior og det menige
vent en Gaard ved de yderste Nørregrave og den yde-

⁴²⁾ Maasfee kun et formet Skjøde paa den første Gaard.

⁴³⁾ Skal vel være: sin Part af Alshyffen.

⁴⁴⁾ Sammenl. SS. RR. DD. VII. Pag. 241. Der taldes her
Fader Bertram Skinkel.

⁴⁵⁾ Documentet findes i Stiftsarchivet her i Byen.

⁴⁶⁾ Doc. i Stiftsarchivet.

report. S. A. skjødede Jens Clemensen Klosteret to
rde i Skalbjerg, Flyngs Enemærke, en Gaard i
igstrup og to Gaarde paa Overgade imod at nyde frie-
der og Kost af Klosteret. S. A. skjødede det Elænde
e til Klosteret en Gaard i Dalby mod en anden i Gje-
v⁴⁷). S. A. skjødede Hans (vistnok urigtigt for
d) Vorstenson til Niels Jensen Raadmand og Older-
d ved Vor Frue Gilde, paa forbemeldte Gildes og Vor
Alters Begne i det nordre Capel i St. Albani Kirke,
aard i Gjesterlev i Sallingherred mod en anden i Dalby
Hindsholm⁴⁸). S. A. skjødede Borgmester Thyge
rsen Klosteret en Gaard i Daugstrup. S. A. skjødes-
ens, Claus Clemensens Son, Klosteret en Gaard
iesteds⁴⁹). 1472 skjødede Thyge Andersen, Borg-
r, Klosteret en Gaard sammesteds⁵⁰). S. A. skjøns-
Anne Nielsdatter, Thyge Lungenes Enke, til St. Sal-
s Alter i St. Hans Kirke Gaarde og Gods i Glos-
:, Dannemare og Eybølle paa Volland. 1476 skjen-
Sophia Joachimsdatter, Ditlev Rathlevs Enke,
ieret for Sjælemesser to Gaarde i Pederstrup, og s.
antsatte hun mere af sit Gods sammesteds til Kloste-

) Dette Gildes Skraa findes i Odense Raadstue-Archiv.

) Bloch f. G. h. Pag. 593. Heraf seer man, at det Elænde
Gilde og Vor Frue Gilde har været et og det samme.

) Man seer det samme Skjøde, som ovenfor er omtalt.

) Man seer kun et fornoret Skjøde paa den Gaard, han afhæn-
de 1471, saaledes som tilfældet var med Clem. Thomesen.
See ved Narene 1469 og 1470.

ret for 500 rhinſte Gylden og 500 Mark dansk; endvi
confirmerede hunſ. A. ſin Mands Gave af Guldberg Gaard
i Ulbølle paa Langeland. 1477 tog Knud Torſtenſon, P
Laughævd paa Kloſterets Gods paa Truſtrup Mark. S
mageskiftede Mette Bertelsdatter med Kloſteret en Gaard
i Østerbølle og en i Medelby mod en anden i Ulbølle,
hendes Morfader havde ſtjænket. 1478 ſtjødede P
Henrikſen i Urupgaard en Gaard i Ladby, Kjolſtrup S
til Kloſteret. 1479 mageskiftede Hilleborg Ottedam
Enke efter Knud Henrikſen til Jvernes, til Niels Ha
Prior i St. Hans, en Gaard i Ørritslev mod en anden
Odense, Øſten for St. Hans Kirkegaard, som C
Rønnov for havde eiet. S. A. udſtedte hun en G
magt for Kloſteret til at indleſe to hende tilhørende G
de i Helſtrup, ſom vare pantsatte. 1480 ſtjænkede P
rif Borsbek en Gaard i Eilby til Kloſteret for Niels Ha
S. A. ſtjødede Jep Mortensen, Prior i Antvorskov
Gaard i Steensby til St. Hans Kloſter i Odense.
A. ſtjænkede Gloslunde Bymænd paa Volland Kloſter
Gadejord i deres By. 1482 tog Prior Niels Ha
Lundeherreds Tingsvidne angaaende en Kloſteret tilhørende
Eng i Ørritslev, Stabbe-Eng faldet. S. A. ſtjænkede P
Peder Jensen i Daugſtrup 4 Acre ved samme By
Kloſteret. 1484 ſtjødede Raadmand Jens Mule i Odense
Flyng i Viſenborg Sogn. S. A. mageskiftede P
Jep Mortensen i Antvorskov til samme Prior en Gaard
Steensby og en i Ørkeby mod en i Grindelæſe og
Ring. 1486 mageskiftede Brødrene en Deel G

Godstæ Tegnhus havde givet dem i Synderjylland Prioren i Antvorskov mod to Gaarde i Hundevad, to i de og to i Torup. 1487 tog Prior Niels Hansen ghævd paa Pederstrup Grund som Klosterets Eiendom. 1488 stjænkede Peder Jensen i Daugstrup en Eng i Engarde til Klosteret for Messer ⁵¹⁾). 1489 mageskiftede Povel Laxmand en Gaard i Trustrup til Klosteret mod en en i Ørbæk. S. A. stjødede Eiler Bryskie en Bryderd i Brenderup til Klosteret ⁵²⁾). S. A. tog Prior Niels Hansen Laughævd paa to Stykker Jord ved Vissen Kirke i Anledning af en Trætte med en Mand i Odense ⁵³⁾). 1490 tog samme Prior Laughævd paa Daugstrup Fælled som Klosterets Eiendom. S. A. stjødede sinne Hansdatter, Marcus Guldsmeds, 2 Agre i Helslykken til Klosteret. 1491 stjødede Niels Hansen Odense til Prior Niels Hansen 4 Agre i Pleyhelslykken. 1492 stjødede Peder Jensen i Daugstrup til samme Prior Gaard i Korup i Trøstrup Sogn. S. A. tog Prioren senberg Birketings-Bidne om Klosterets Skov paa ebølle Mark. 1495 tog han Laughævd paa Klosterets nlegaard, Abildgaard, Teglgaard, Eskehave og Raalbd. 1497 mageskiftede Prior Mester Peder (Ander til Povel Laxmand tv Gaarde i Ørbæk mod en Gaard i Skambj Sogn. I dette Aar blev og foret en Markestjels Forretning mellem Kronens og Klo-

⁵¹⁾ Docum. i Stiftsarchivet.

⁵²⁾ Docum. i Stiftsarchivet.

⁵³⁾ Docum. i Stiftsarchivet.

sterets Gods i Hjelmdrup. S. A. pantsatte Tønne 2
ste Klosteret en Skov ved Rydze Mølle, og Kong H
gav s. A. Klosteret Confirmation paa dets Eiendom
Vedelbyes Grund (Veilby i Vendsyssel). 1499
Prior Peder Andersen Laughaevd paa en Klosteret ti
rende Gaard i Ørritslev og Skov ved Andebølle
1500 stjødede Sværdfeger Henrik Pedersen en Gaa
Odense⁵⁴⁾). S. A. lyste Pr. Peder Andersen Laug
over Rydze Mølle i Bigerslev Sogn som Klosterets E
dom; og Tønne Brykke pantsatte det en Skov ved far
Mølle⁵⁵⁾). I dette Aar forstrevе Peder Pedersen i Ø
se og Peder Andersen i Assens sig til Prior Peder An
sen, at dersom de nogensinde solgte eller pantsatte d
Andeel i Alaykken, skulde Klosteret være nærmest de
S. A. tog Pr. Peder Andersen Laughaevd paa Kloste
to Gaarde i Andebølle. 1501 holdtes Sandemands'
mellem Prioren Peder Andersen og Bjørn Johansen i F
de Skov. S. A. erklærede Johan Bjørnsen, at
ingen Rettighed paastod paa Klosterets Eiendom i Hsi
1502 udvirkede Prioren, Mester Peder, Kong Ha
Dombrev paa Rydze Mølle. S. A. stjødede Jep S
ridsen af Lunde Klosteret en Skovsyld paa Bordsem
1503 stjænkede Lave Brok det en Gaard i Odense.
A. magestifte Berril Pedersen, Borgmester i Ass
til Prior Herman to Gaarde i Lyngby Sogn med

⁵⁴⁾ Docum. i Stiftsarch.

⁵⁵⁾ Docum. i Stiftsarch.

⁵⁶⁾ Dette er maaske kun en ny Bekræftelse paa det før omtalte p

ndrup. S. A. testamenterede Domprovosten Hans ne til St. Hans Kloster en Læst Korn og til St. Hans spital en Ørte Korn og 4 Sider Flæst ⁵⁷⁾ 1504 gavde Dominicanerne i Odense til Prioren i St. Hans, rman, to Agre i Husekjærshytten ved Byen, og s. A. gavde Prior Herman Kong Hanses Laasebrev paa Ærø Mølle ⁵⁸⁾. 1506 tog Prior Niels Jepsen Laaghævd i Jord i Skovby og dens Omegn som Klosterets Eien- n. 1507 blev foretaget Sandemænds Tag i Brylle mel- i St. Hans Kloster, Mogens Gise og Peder Olsen. S. forhvervede Prior Niels Jespersen Kong Hanses Stad- telse paa Laaghævd paa Mpeshaven, Allemosebjerg og fle- Klosterets Ejendomme. 1509 gjorde Johan Bisrnksen i Nielsstrup til Niels Jepsen, Prior, en Gaard i Ørkeby. 11 gjorde Mikkel Jinsen i Skalbjerg til samme Prior et ikke Jord paa Skalbjerg Gade. 1513 gjorde Pred- rn Podebusk en Gaard i Nørreby til Korsebrødre Kloster i ense. 1515 lod Dronning Christine lægge fire Skilling i St. Hanses Hoved, formodentlig i Anledning af den Be- ngelse, hun samme År lod holde over Hovedsmanden paa Esbyhoved, Otto Porsfeld, som Bistop Jens Andersens Sk. havde dræbt ⁵⁹⁾. 1515 tog Prior, Mester Mikkel, i ghævd paa Flyng i Vissenberg og andre Jordstykker i

⁵⁷⁾ Gamle danske Mag. I. Pag. 294.

⁵⁸⁾ Klosterets Adkomst til denne Ejendom har nok ikke været ganzt utvivlsomt eller ubestridt, siden det anvendte saa megen Omhæng- gelighed for at sikre sig det. See ovenfor ved Årene 1500 og 1502.

⁵⁹⁾ Nordisk Tidsskrift I. Pag. 566.

Bønsrud. 1518 stjødede Nis Andersen en Gaard i Vindegaden til Niels Jespersen, Prior, og Oluf Skini en Gaard paa Nørregade til St. Hans Kloster ⁶⁰). Klosteret eiede da ogsaa et Huus i Haarslev ⁶¹). 1519 nedsatte gennemførte Præsten i Egense til Klosteret et Stykke Jord ved Præstegaarden mod et andet ved Kirken ⁶²). 1520 confirmerede Eiler Bryske til Dallund sin Broder Tønnes Bryskes Skjede paa en Skov i Vigerslev Sogn ⁶³. 1522 stjænkede Predbiørn Podebust Klosteret to Gaarde i Nørreby og en i Egense for Messer for sine Hustruer Anne Mogensdatter og Vibekke Eriksdatter. 1526 kærede Jacob Norby det Gods i Ulbølle, Egense og Eller Lunde, som hans Kones Mormoder, Frue Ermegaard havde givet til Klosteret, fordi det var fejet uden Farliens Samtykke; men Kong Fredrik den Første stadfæste ved Rettertings Dom Klosteret disse Ejendomme. Denne var Peder Hansen Prior. 1528 tilhørte Alaykke Skov i St. Hans Kloster ⁶⁴). 1530 stjødede Thomas Smed Lunde til Prior Peder Hansen en Skov paa Bordese Mølle og s. A. Borgmester Mikkel Pedersen i Odense ligeledes Gaard i Byen paa Nørregade ⁶⁵). 1532 bortstjødede

⁶⁰) Hofm. Fund. 5, 183.

⁶¹) Præstestindberetningen af 1572, i Bispearchivet i Odense.

⁶²) Dengang har der altsaa endnu været en Kirke i Egense.

⁶³) Se ovensor ved År 1500.

⁶⁴) See Kong Frederiks Birkebrev for Næsbyhoveds Lehn i Ved Simonsens Borgruiner I. Pag. 42. Man seer deraf ogsaa at Klosterets og Kronens Jord stødte sammen.

⁶⁵) Samml. hermed Hofm. Fund. 5, 183.

cioren til Raadmand Hans Friis en Gaard i Fraude og
isørnshyffen ⁶⁶).

Klosteret blev ikke sæculariseret strax ved Reformatio-
ns Indførelse. Det erholdt endog Gaver efter 1536.
aaledes testamenterede Ridder Mogens Bilde til Svan-
lm Aar 1537 til St. Hans Kloster i Odense, hvor han
vælger sit Gravsted foran det Alter, hans Moder ⁶⁷)
vde stiftet, 100 Mark dansk, sin Kyrads og Tilbehør,
Hest med Sadel og Bidsel, og til hver Præst i Klo-
steret 5 Mark Dansk ⁶⁸). 1540 reclamerede Jacob
Orby etter det før omtalte Gods ⁶⁹). S. A. gav Kong
Christian den Tredie Sygestuen paa St. Hans Kirkegaard
ed al dens Tilliggelse saavel i som udenfor Byen til sit i
raabrsdre Kloster oprettede Hospital ⁷⁰), og 1542 befalede
in Klosteret at levele Victualier til samme Hospital ⁷¹).
Sed denne Tid maa Klosteret være inddraget; thi 1541
Jacob Hardenberg til Sandholdt Forlehningsbrev paa
et ⁷²), og efter ham Eiler Hardenberg 1542 ⁷³), Eiler

⁶⁶) S. A. skal ogsaa Eiler Brysse til Dallund have fået til Pr.
Peder Hansen en Gaard i Bregnemose; men enten maa Aars-
talet være urigtigt, eller Navnet; thi Eiler Brysse døde 1529.

⁶⁷) Form. den Frue Anna, hvis Gravskrift siden skal anføres.

⁶⁸) Danse Mag. 6. Pag. 50.

⁶⁹) See ovenf. Aar 1526. Pont. An. II. Pag. 257. Münters
Reform. Hist. 2. Pag. 319.

⁷⁰) Hofm. Fund. 5. Pag. 150.

⁷¹) Sammest. Pag. 167.

⁷²) Borgruinerne I. Pag. 47. Han døde 1542 og ligger i St.
Hans Kirke.

⁷³) Sammested.

Rønnow til Hvidkilde 1546⁷⁴⁾; og 1549 Jørgen Bi
he⁷⁵⁾). Den Gave af Ove Bilde, den sidste cathol
Bisp i Aarhuus, som omtales i danske Magazin⁷⁶⁾, f
da vistnok ikkun have været til de endnu levende Munke⁷⁷⁾.

Bed Klosterets Secularisation blev det forenet m
Stiftets (Bispestolens) geistlige Gods og Næsbyhove
Lehn⁷⁸⁾; og denne Forening var saameget naturlige
som allerede i Aaret 1402 Befalingsmanden paa Næsb
hoved, dengang Bisrn Oluffsen, og efter ham alle ha
Eftermænd i Embedet, var indsat til præfectus monasteri
Johannæi, hvorved vel ikke kan forstaaes andet, end
de bleve Klosterets Advocater⁷⁹⁾). Da Næsbyhovi
Slot var edelagt i Grevens Heide, tog Lehnsmændene d
res Ophold i St. Hans Kloster, som nu var blevet e
Kongsgaard⁸⁰⁾.

⁷⁴⁾ Samme st. Pag. 48. Pont. An. III. Pag. 305.

⁷⁵⁾ Borgruinerne og Pont. An. paa de anførte Steder.

⁷⁶⁾ N. D. M. I. Pag. 242.

⁷⁷⁾ Daugaard Pag. 302 formelder, at denne Gave var til det vi
Klosteret værende Hospital; men dette var allerede 1540 for
net ned Graabredre Hospital.

⁷⁸⁾ Borgr. I. Pag. 47 og følg.

⁷⁹⁾ See du Cange v. d. D. Borgr. I. Pag. 26.

⁸⁰⁾ Det første Spoer, jeg har fundet finde til at det forrige S
Hans Kloster er blevet kaldet Kongens Gaard, er af Ma
1554; thi i dette Aar krev Christian den Tredie til Jørgen Skir
kel: „til vor Gaard i Odense;“ og at derved ikke kan forstaae
andet, end St. Hans Kloster, sees deraf, at samme Jørgen Skir
kel Aar 1555 kaldes: „til St. Hans Kloster i Odense. (Docu
menter i Stiftsarchivet). Jeg veed heller ikke, hvilken anden
Gaard det kunde være, der 1554 kaldes Kongens Gaard.

De meddelede Efterretninger af Klosterets Archiv funne naturligvis ikke ansees for aldeles fuldstændige; men de give dog et Begreb om Maaden, hvorpaa Klosteret efterhaanden kom i Besiddelse af sine betydelige Eiendomme. De bestyrke den Sandhed, som Dr. Estrup gør opmærksom paa: at Klostergods ikke altid var Gaver af misleddet Pietet, men ikke sjeldent meget vel erhvervet Eienom. ^{81).}

III.

Om Klosterets geistlige Embedsmænd.

Klosterets Overhoved kaldtes, saaledes som ved alle Johanniter-Klostere, Commendatorer eller Priorer, omndstjøndt det egentlig ikke var noget Comthurie, saaledes som ellers Johanniter-Ordenens Godser ^{82).} Lyvigehedsbrodrene have nok optaget de i den egentlige Ordenen brugelige Benevnelser, ligesom de benyttede sig af dens Privilegier. Commendator og Prior ere her vistnok ensbetydende; idetmindste har jeg aldrig i noget af de maniske Documenter, jeg selv har seet, fundet Klosterets

⁸¹⁾ Maanedsst. f. Lit. tredie Aargang, syvende Hefte. Pag. 29.

⁸²⁾ See mere herom i Indledningen.

Forstander kaldet andet end Prior⁸³), hvorimod den latinske Documenter brugelige Benævnelse var Commendator. Imidlertid er det dog høist sandsynligt, at de foruden den egentlige Prior har været en Embedsmann som snart kaldtes Prior, snart Forstander; men der intet Spoer til, at denne Værdighed har været bestandig. Jeg forestiller mig, at tilfældige Omstændigheder, f. E. en Priors Alder eller Svagelighed eller Gravværelse, har givet Anledning til Udnevnelsen af en Vicarius eller e. designeret Prior, som da enten virkelig har ført denne Titel, eller ogsaa kaldet sig Forstander; derimod twivler jeg paa, at andre, end de virkelige Priorer have ført Titel a. Commendatorer. Hørigt har jeg i Indledningen gjor opmærksom paa, at man ved Prior neppe bør forstaae an det, end en simpel Forstander.

Paa denne Maade troer jeg at kunne forklare Forvirringen i de forkommende Commendatores Orden, endstjend jeg tilstaaer, at jeg ved hvert enkelt Tilfælde ikke kan anføre historisk Hjemmel for denne Paastand. Bist er det det mindste, at i Aaret 1531, da Peder Hansen var Commender, kaldes en Mikkel Jacobsen Forstander i St Hans Kloster. De have begge understrevet et Document som forдум sandtes i Odense Hospitals Gjemme. Maa-

⁸³) Pontoppidan kalder dem snart Commendatorer, snart Priorer men deels beviser dette ikke, at disse Navne vare Benævnelsen paa forskellige Værdigheder, med mindre de Documenter hørpaan hans Efterretninger grunde sig, visse tydelige Spoer til en saadan Forskel; deels har Pontoppidan selv næppe tænkt paa nogen sharp Adstilletje.

ee er det den samme Mester Mikkel, der kaldes Prior i Larene 1515 og 1516.

Priorernes eller Commendatorernes Række bliver da
sgende: Marquard, Commendator Ottoniensis, har
511 underskrevet et Document ⁸⁴⁾). 1527 var Gisico
Commendator ⁸⁵⁾). 1535 var Petrus, Commendator
Johannitarum Ottoniensium, i Ry for stor Lærdom og
Dyd ⁸⁶⁾). 1559 nævnes Harald ⁸⁷⁾). 1590 har Helle,
Commendator apud St. Johannem Ottoniae, underskrevet
et et Document ⁸⁸⁾). 1596 Hermanus de Golmar ⁸⁹⁾).
410 og 1418 var Urias Jacobi Prior ⁹⁰⁾). 1427 nævnes
Mester Jacob som Forstander ⁹¹⁾; og 1457 ⁹²⁾ og
445 ⁹³⁾ kaldes han Commendator og Præst; men da der
457 nævnes en Prior Niels ⁹⁴⁾, og 1440 en Commen-
dator Jesper Nielsen ⁹⁵⁾, kan det neppe være den samme
Jacob, der omtales i de tre omtalte Aar. Rimeligt er
det, at Mester Jacob har været Prior indtil 1437, og
at Niels da har succederet ham. Den 1440 nævnte Jes-
per Nielsen er maastee den samme, som den 1445 omtalte

⁸⁴⁾ Pont. An. II. Pag. 104.

⁸⁵⁾ Suhm XII. Pag. 156.

⁸⁶⁾ Pont. An. II. Pag. 145.

⁸⁷⁾ Sammest. Pag. 156.

⁸⁸⁾ Sammest. Pag. 237. Blech f. G. h. Pag. 593.

⁸⁹⁾ Danse Atlas 6. Pag. 591.

⁹⁰⁾ See ovenfor ved disse Aar.

⁹¹⁾ See ovenf. v. d. A.

⁹²⁾ Pontop. An. II. Pag. 237.

⁹³⁾ See ovenf. v. d. A.

⁹⁴⁾ See ovenf. v. d. A.

⁹⁵⁾ ligeledes.

Jacob, hvilket Navn maaskee har været strevet med den sædvanlige Forkortning: Jep, og da læst paa begge Maader; dog er dette kun Formodninger. 1447 og 1449 var Offo Grip Prior ⁹⁶). 1460 var Jep Mortensen Commendator ⁹⁷); han var det endnu 1463. Rimeligvis er det den Samme, der senere blev Prior i Antvorskov og Ordenens Overhoved i Danmark ⁹⁸). Naar han saa Falb forlod Odense, er ikke bekjendt; men 1467 anmeldede Kong Christian Ordensmesteren om at bekræfte hans Valg. Dersom det er den Samme, har hans Familienvavn nok været Jernstiæg ⁹⁹). 1465 var Peder Fredriksen Prior. Enten maa Jep Mortensen allerede da være valgt til Antvorskov, eller og denne Peder Frederiksen har været Forstander. Den Forvirring, som hersker i disse Priorers Orden, er maaskee ikke blot en Folge af vore Esterretningers Ufuldstændighed. At der virkelig maa have været Twivl om Valget af Priorer i de danske Johanniter-Klostere, viser Ordensmesterens Brev af 1465 ¹⁰⁰). 1466 var Johannes Juul Commendator ¹⁰¹). 1469 var Knud Vorstenson Prior, og nævnes

⁹⁶) See ovenf.

⁹⁷) See ovenf.

⁹⁸) Pont. An. II, Pag. 639. See ovenfor ved Narene 1480 og 1484. Han hed rigtignok Jacob (Pont. An. II. Pag. 655); men da denne samme Prior i Antvorskov i de ovenfor anførte Documenter kaldes Jep, beviser det kun, at denne Forkortning har været forskelligt udtrykt.

⁹⁹) Pont. An. II. Pag. 417.

¹⁰⁰) Pont. An. II. Pag. 637.

¹⁰¹) Sammest. Pag. 639. Bloch. f. G. h. 593.

endnu 1477^{o2)}). 1470 nævnes Niels Hansen som Prior; enten maa han dengang have været Forstander, er Aarstallet er urigtigt^{o3)}). Fra 1479 til 1495 nævnes ingen anden end Niels Hansen^{o4)}). Fra 1497-1502, Peder Andersen^{o5)}). Efter ham nævnes Hermannus, „legatus pontificis Romani.“ Han solgte da lad her i Landet for at samle Penge til Tyrkekrigen^{o6)}); men han har neppe endnu i Aaret 1502 været Prior. Vist det derimod, at han var det 1505 og 1504^{o7)}. 1505 nævnes Hans Mikelsen^{o8)}). 1506 og 1518 var Niels Jespersen Prior^{o9)}; men den Mester Mikkel nævnes 1515 og 1516 har vistnok fun været Forstander. I 1526 var Peder Hansen Aasum Prior^{o10)}, og han er vistnok været den sidste. 1531 var Mikel Jacobsen ige Forstander.

^{o2)} See ovenf. Pont. An. II. Pag. 257 har Knud Hochstenson, og Daugaard 301 begge Navne. Der er aldeles ingen Twivl om, at Torkenson er det rette Navn.

^{o3)} Pont. An. II. Pag. 257.

^{o4)} See ovenfor.

^{o5)} Ligel.

^{o6)} Pont. An. II. Pag. 257, 327 og 722. Cliron. Skibby: hos Lauridsen SS. RR. DD. II. Pag. 563. „Eodem anno (1502) venit in Daniam, a pontifice Romano missus, legatus Damus quidam, Doctor Hermannus, Professor ordinis divi Johannis, Monasterii Ottoniensis, prædicaturus, quam vocant cruciatam adversus Turcam, qui suis remissionibus et bullis, hoc est, mera licentia, extinxit multam pietatem.“

^{o7)} See ovenf. v. d. II.

^{o8)} Pont. An. II. Pag. 257. Bloch f. G. h. 593.

^{o9)} See ovenf.

^{o10)} See ovenf. Pont. og Bloch paa de ansørte Steder.

Denne Fortegnelse over Klosterets Priorer seer rigt nok heel anderledes ud, end den, Pontoppidan i sine Vnaler, og efter ham Bloch give; men deels har jeg benyttet andre Kilder, end han havde, deels tør jeg i ansee Pontoppidan for aldeles paalidelig. Han er ofte Modsigelse med sig selv. Saaledes nævner han Marquard Commendator, og dog siger han ^{***}), at han ikke kjenner nogen af Klosterets Forstandere, der førte Titlen: Commendator, før Helle eller Elias; ikke at tale om L Grip, som han paa et Sted henfører til 1247, paa andet til 1447.

IV.

Om Kirken og Hospitalet.

Efter Pontoppidans ^{**2)} Beretning skal denne Kirke være en af de ældste i Odense, og have været indviet St. Michael. At den virkelig har baaret dette Navn, ovenfor viist ^{**3)}); men om Kirken har faaet dette Na-

^{***)} Pont. Mn. II. Pag. 237.

^{**2)} Theatrum Daniæ. Pag. 155.

^{**3)} Dette bestyrkes ogsaa ved Inscriptionen paa en af Klokker Taarnet; Gloria in excelsis deo, in terra pax hominibus voluntatis. Laudamus te, benedicimus te, glorificamus te, cias agimus. Anno milleno quingenteno demto quarto, (i me fieri fecit Hier Hans Brun, fundens Petro in laudem de Sti. Michaelis archangeli.

Klosteret, eller Klosteret af Kirken, kunde kun afgjøres, som man vidste, hvilken af disse Bygninger var den ældste. Nu siger vel Pontoppidan, at Kirken er en af ældste her i Byen. Da nu St. Albani er fra det elte Aarhundrede, St. Knuds og Frue fra det tolvte; tidligste Spoer til Johanniterne i Odense derimod fra utningen af det trettende, og St. Hans Kloster først tales bestemt i det fjortende, maatte Kirken være meget mere end Klosteret, dersom ellers hün Beretning hos Pontoppidan er rigtig. Men jeg twivler paa, at den er det. Pontoppidan anfører aldeles ingen Hjemmel for sin uastand, ja, man skulde næsten troe, at den blot grunde sig paa et løst Sagn; paa intet andet Sted finder jeg Kirken omtalt før Klosteret. Dens Bygning bærer intet zn til hsi Alder, endskjøndt enkelte Spoer endnu ere tilige, der vise, at den er undergaaet flere Forandringer. Det er desuden troeligt, at den Deel af Byen, hvor denne Kirke ligger, er yngere, end den Deel, der ligger langs d' Aaen. Den ældste Kirke i Odense har vistnok været i gamle St. Albani Kirke af Træe ¹⁴⁾; denne stod, til den af Kong Knud den Hellige begyndte Steenkirke fuldført, og da Erik Eiegod 1101 lod sin Broders vninger bringe til St. Knuds Kirke, maa denne i det mindste have været i brugelig Stand, om ikke ganste fær. Disse Kirker ere da sikkert ældre, end St. Michaels;

¹⁴⁾ See Beretningerne om Kong Knuds Drab hos Saxo Pag. 220, Ælnoth og de øvrige Efterretninger herom hos Lange bef SS. RR. DD. III. Pag. 317 o. f. Knytlinga Saga. 54. o. f.

thi at denne skulde have været til paa samme Tid, kan ikke Nogen antage, som med Opmærksomhed gjennemlæste anførte Beretninger om Kong Knuds Martyriu Knytlinga, som her er saa omstændelig, nævner ikke „Kirken.“ Havde der været flere, var det vistnok nemere bestemt, i hvilken af dem Begivenheden fandt Sted ¹¹⁵). Og naar Byens og Stiftets Hovedkirke — thi det var St. Albani Kirke indtil St. Knuds borg — var af Træ, da kan det ikke vel tænkes, at en den Kirke i Byen skulde have været af Steen; men heller St. Michaels Kirke havde været af Træ, maatte den som St. Albani, senere have været ombygget, og det findes ikke mindste Spoer. Imidlertid følger deraf ikke at den jo gjerne kan have været ældre end Klosteret; men man har aldeles ingen Efterretninger herom.

Kirken er nu en Rørskirke; men de to Sidebygninger som danne Korset, have tidligere været Capeller. Den nordre Udbygning bærer kjendelige Legn til, at den er en Forening af tre mindre Bygninger. Over en af de Tredje gange paa denne Deel af Bygningen, som nu ere tilmurede, findes endnu Gyldenstjernernes Vaaben; her har sikkert været den Familiebegravelse, som Hamsfort omhandler ¹¹⁶). Maaskee har en af de andre Dele af denne V

¹¹⁵⁾ At Ælnoth og de andre Beretninger hos Langebek nævner St. Albani Kirke, er nok snarere for at gjøre opmærksom den i Munkenes Dine mærkelige Omstændighed, at Kong Knuds Martyrdsden i den Helgens Kirke, hvis Reliquier selv havde ført fra England, end for at adskille den fra den anden.

¹¹⁶⁾ SS. RR. DD. VII. Pag. 241.

gning været det Capel, som Bjørn Oluffsen stiftede ¹¹⁷⁾. En sondre Udbygning har før været Sacristie. Maaskee det det Capel, hvor St. Annas Alter fandtes ¹¹⁸⁾. Her Indgangen til den nordre Udbygning findes det aldelige Johanniterkors med de otte Spidser. Johannitorkorset og Gyldenstjernernes Vaaben paa Kirkegaardsorten ere senere Tilsætninger.

I Kirken var, som ovenfor er sagt, en Begravelse Gyldenstjernernes Familie. Naar man betænker de ydelige Gaver, som Knud Henriksen og hans Frue, Slesborg Ottessdatter, skænkede til Klosteret ¹¹⁹⁾, og at den Gravskrift over Nogen af denne Familie ældre end 17 nu findes i Kirken, er det rimeligt, at den omtalte Knud Henriksen og hans Frue have stiftet denne Begravelse. Rigtignok findes nu ingen Gravskrift over n; men derfor kan det gjerne være, at de have været gravne her. Deres Monument var i saa Fald ikke det øste, som er forsvundet. Maaskee er virkelig deres gsteen endnu i Kirken. Det maatte da vel være den re Steen i den nordre Gang, som bærer kjendelige Spoer at have været indlagt med en bred Kant — efter Sagt, af Messing — hvorpaa Inscriptionen har staet. Idt paa den findes to Skjolde saaledes sammenfiede, de vise, at en Ridder og hans Frue hvile her; men da idlægningen er borte, give de ingen Oplysninger. Den-

¹¹⁷⁾ See ovenfor ved Aar 1433.

¹¹⁸⁾ See ovenf. v. A. 1471. See isvrigt danske Aarb. 6. Pag. 597.

¹¹⁹⁾ See ovenf. ved Aar 1467.

ne Steen har vistnok været det betydeligste Monumeⁿt Kirken.

Men enten denne Steen er Knud Henriksens Mo-
ment eller ikke, er det vist, at hans Børn ligge i
Sønnens, Henrik Knudsens Gyldenstjernes, Gravskrift
der saaledes: Her ligger erlig welbyrdigh Mand o-
strenge Rydder Her Henrik Knudsen til Reffstri
som döde paa Ivernes Löfverdagen nest effther Sand-
Morthens Dag Aar 1517, hvis Sjell Gudt hafve.
Datteren, Frue Anne, gift med Peder Bille til Svan-
holm, og formodentlig Moder til den Mogens Bille, si-
1537 udvalgte sit Gravsted i denne Kirke (men hvis Gr-
iffe findes), ligger ogsaa her. Paa Stenen er hun af-
det i Matronedragt; Inscriptionen er følgende: Sepultu
venerabilis Dominæ Annæ quæ filia erat Domini C-
nuti Henrici militis de Ivernes et uxor Petri Bi-
armigeri de Svanholm quæ obiit anno Domini 15:
altera die beati Iacobi ¹²⁰⁾.

Af andre Monumenter fra de catholiske Tider (thi fin-
for saa vidt omtales Kirken her) ere følgende de mærkeli-
ste: Marsk Claus Rønnows og hans Frues i den sønd
Udbygning, det forrige Sacristie. Gravskriften er føl-
gende: Anno Domini MCDLXXX sexto obiit strenu-
us miles Claus Rønnow Marckalkus regis Daniæ h-
sepultus unacum uxore sua Domina Cristina perdi-

¹²⁰⁾ I Nyerups og Abildgaards antiqu. Neise i Nørh. Et. find
denne Inscription, men ikke ganzে noingtig.

ta, quorum animæ pace requiescant ¹²¹). Frue
christine har efter Baabenet været en Gyldenstjerne. —
ørgen Daa og hans Frue: Anno Domini MDIII obiit
obilis vir Georgis Daa inf. oct. ephie. et anno MDXX
III ovenfor Linien) obiit Catharina Daa uxor ejus-
m quorum animæ pace requiecant. Det synes, at
ikken, hvis Baaben er Gyldenstjernernes, har ladet
stenen lægge efter 1520, og at hendes Dødsaar senere
tilføjet.

Et af de mærfeligste Monumenter i Kirken er det over
redbjern Podebusk og hans to Fruer. Formodentlig har
n selv ladet Stenen lægge over sine Koner og har ladet
Dødsaar staae in blanco; men det er senere ikke ble-
n tilføjet. Det er en rød Sandsteen, som i tre Afde-
iger viser Ridderens og hans Fruers Billeder. Baron
udolf Abraham Podebusk til Kjørup har 1674 ladet den
dmure i den østlige Muur af den sondre Udbygning.
ovenover har han ladet anbringe en Tavle med et Slags
lægtregister. Indskriften lyder saaledes: Anno Domini
MD   hic sepultus miles auratus dominus Pre-
örn Podebusk cum duabus uxoribus domina Vibeke
domina Anna quorum animæ vivunt. Den ene af
Fruerne har nok været en Gyldenstjerne ¹²²).

¹²¹) Han blev begravet her af sin Søn, Bisop Carl Nønnov.
Formodentlig er det en Trykfejl hos Daugaard, at han henfører
Begravelsen til 1480; thi Script. RR. D. D. VII. pag.
258, som han citerer, figer udtrykkelig triennio inde (neml. fra
1483), og stemmer altsaa med Inscriptonen.

¹²²) 1522 stiftede Pred. Podeb. Messer for sine to Fruer. See
ovenf. ved dette Aar.

Bidere ligge her Eiler Bryske og hans Søn; Græskriften er følgende: sub hoc marmore requiescit nolis vir Eilerus Bryske de Dallunt qui obiit anno 15 (over Linien S. TA. FV) ante Esto Michi, cum si suo dilecto Claus Bryske qui ense emuli occubuit anno 1537 ¹²³⁾.

Den ældste Liigsteen i Kirken er den, som ligger for Chorsdøren. Indskriften lyder saaledes: Anno Domini MCCCCXLI ipso die assumptionis beatæ virginis ob - - - - et uxor ejus domina elsebe filia Domini Henning Kabel. Mandens Navn er udslidt; men er sikkert Geert Bryske, som her ligger; thi han døde 1441, og hans Frue var Elsebe Henningsdatter ¹²⁴⁾. Endnu findes en Liigsteen over en Anne Nielsdatter, hvorfra Indskrift jeg ikke kan læse. Formodentlig er det den Anne, Thyge Lunges Enke, som 1472 gav Gods paa Lolland til St. Salvators Alter ¹²⁵⁾. Man seer heraf hvilket vigtigt et Middel til Klosterets Velsærd Begravelser i denne Kirke vare; næsten om alle de her Begravne kan det af ovenfor meddelelte Efterretninger vises, hvormeget disse Grave kostede dem ¹²⁶⁾.

¹²³⁾ See ovenf. ved Åar 1532.

¹²⁴⁾ See ovenf. v. II. 1462.

¹²⁵⁾ See ovenf. v. d. II.

¹²⁶⁾ Jeg har ikke Marmor Dan. ved Haanden; men Enhver, som vil sammenligne den med de her meddelelte Indskrifter, vil finde dens Efterretninger om Monumenterne i denne Kirke forøgede og forbedrede.

Af Altere i St. Hans Kirke finder jeg følgende omte: Johannes Evangelistes¹²⁷⁾; hellig Korses¹²⁸⁾; St. Andreas i et af Bjørn Olussen opbygget Capel, hvor læstes Messer for Dronning Margrete, Stifteren og hans Familie¹²⁹⁾; St. Dorotheas, hvor Frue Elsebe Jenningsdatter havde stiftet en Messe¹³⁰⁾; St. Annas øst sondre Capel¹³¹⁾; St. Salvators¹³²⁾. Utsaa er der med Høialteret i det mindste været syv Altere i denne ikke meget store Kirke.

Ogsaa et Hospital har været forenet med dette Kloster. Ette St. Hans Hospital var vel en med Klosteret forbundn, men dog selvstændig Indretning; thi det havde sit et Gods¹³³⁾, og Gaver skænkedes til det i Særdelesd¹³⁴⁾). 1514 blev denne Sygestue paa St. Hans Kirgaard — den er sikkert den samme som St. Hans Hospital — af Kong Christian den Tredie forenet med Graadre Hospital¹³⁵⁾). Den maa ikke forvegles med Helsing Geistes Huus, som ligeledes blev henlagt til samme hospital¹³⁶⁾). Gavebrevet, saaledes som det findes paa

¹²⁷⁾ See ovenf. v. II. 1413.

¹²⁸⁾ Ligel. v. II. 1427.

¹²⁹⁾ Ligel. v. II. 1433.

¹³⁰⁾ Ligel. v. II. 1462.

¹³¹⁾ Ligel. v. II. 1471.

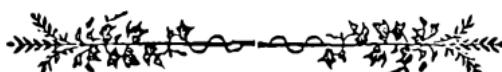
¹³²⁾ Ligel. v. II. 1472.

^{133) og 134)} See ovenf. ved Narene 1503 og 1550. Hofmans Fund. 5. Pag. 185.

¹³⁵⁾ Hofm. Fund. 5. Pag. 150.

¹³⁶⁾ Sammesteds.

det anførte Sted hos Hofman, viser tydeligt, at disse Navne betegne forskjellige Hospitaler. Maar derfor Prieste-Indberetningen af 1755 siger, at Hellig-Geistes Hu blev indrettet til en Præstesidents ved St. Hans Kirke er det sikkert en Vildfarelse; thi Præstegaarden ligg paa St. Hans Kirkegaard, og kan da ikke have været nogen anden, end den omtalte Sygestue, eller St. Hans Hospital.

Den aarlige offentlige Examen

i

Odense Cathedralskole

for Aret 1831

begynder

Torsdagen den 15 September

og fortsættes til

Onsdagen den 28 September

fra Kl. 9 til 1 Formiddag, samt fra Kl. 3 til 6 Eftermiddag

i følgende Orden.

Skriftlig Prøve.

Førmiddag 9-1.

Eftermiddag 3-6.

Torsdag 15 September.

og III Klassé . . . Religion. Candidaterne . . . Mathematik.
II og I Klassé . . . Latin & Stil.

Fredag 16 September.

og III Klassé . . . Historie. IV Kl. Overs. af Frans og Tysk.

Lørdag 17 September.

og III Klassé . . . Stil. IV og III Klassé . Overs. af Latin.

Mundtlig Prøve.

Mandag 19 September.

Candidaterne . . . Latin. IV Klassé . . . Latin.
Klassé . . . Religion. II Klassé . . . Tysk.

Tirsdag 20 September.

Candidaterne . . . Græs. IV Klassé . . . Græs.
Klassé Historie og Geographie. II Kl. yngste Afd. og I Kl. Latin.

Onsdag 21 September.

Candidaterne Religion og N. Test. IV Klassé Religion og Nye Test.
Klassé . . . Hebraïs. II Klassé ældste Afdeling . Latin.

Torsdag 22 September.

Candidaterne Hist. og Geographie. IV Klassé . Hist. og Geographie.
Klassé . . . Tysk. II Klassé ældste Afdeling Græs.

Fredag 23 September.

Candidaterne Arithm. og Geom. Candidaterne og IV Kl. Hebraïs.
I Klassé . . . Religion. III Klassé . . . Frans.

Lørdag 24 September.

Candidaterne . Tysk og Frans. IV Klassé . . . Tysk og Frans.
I Klassé Hist. og Geographie. III Klassé . Arithm. og Geometri.

Mandag 26 September.

Klassé . . . Latin. IV Klassé . . . Physik.
I Klassé . . . Dans. III Klassé . . . Latin.

Tirsdag 27 September.

Klassé . . . Græs. IV Klassé . Arithmetik og Geom.
I Klassé Arithmetik og Geom. III Klassé . . . Græs.

Onsdag 28 September.

Klassé . . . Physik. II og I Klassé . . . Frans.
I. yngste Afd. og I Kl. Græs. II og I Klassé . . Naturhistorie.

Torsdagen den 29 September foretages den foreløbige Prøve med dem, der ere anmeldte til Optagelse i Skolen, hvilken begår Kl. 8 Formiddag.

Efterat Opflyttelse i høiere Klasser og Omflyttelse i selve Klasseerne er, i Følge Examens Udfald samt Disciplenes Flid og Fremsgang i det forløbne Skoleaar, bestemt ved den Censur, som efterfulgt Examens holdes af samtlige Lærere, foretages Translocation i offentlig Forsamling Torsdagen den 6 October Kl. 10 paa Gymnasiet's Auditorum.

De Candidater, som dette Aar forventes demitterede til Universitetet, ere følgende:

- 1) Johan Ferdinand Georg Hansen fra Odense.
  - 2) Alexander Christian Petersen fra Nordborg paa Møn.
  - 3) Jens Paludan Müller fra Odense.
  - 4) Julius Theodor Döcker fra Odense.
  - 5) Rasmus Rasmussen fra Saltofte i Fyens.
  - 6) Jakob Ludvig Ferdinand Holm fra Dalbye i Fyens.
  - 7) Claus Emil Høfmann fra Hofmansgave i Fyens.
-

Til at bære denne offentlige Examen, samt det der følger deraf offentlige Regnskab for sammes Udfald, med de hædrende og opmuntrende Nærvarelse, indbydes herved bedigst Skolens og dens Ungdoms Venner og Velhyndere.

Odense den 12 Septbr. 1831.

J. Saxtorph.